

luisse Hispaniae ultima loca, ea autem sunt Gades atque Calpe fuisse jussos incolere. Itaque ideo illos missos dici atque translatos in Bosphorum. Et certe non sine arcano Dei consilio in Hispaniam confluxit Judaeorum nobilitatis pars maxima. Nam et quando Chaldaeii Hierosolymas solo aequarunt, magnam Judaeorum miserunt multitudinem in Hispaniam, quae Nabuchodonosoro parebat, ut scribit apud Josephum Megastenes. Et quando eas iterum subvertit Titus eodem relegavit omnem Hierosolymitanam nobilitatem, Sacerdotes, Levitas, Regis Davidis omnes posteros. Et tertio, ut diximus, sub Adriano eo missi sunt universi. E quibus omnibus intelligitur, quae sit propositae vaticinationis sententia, eam enim nobis ipse patefecit eventus: continet enim tertiam evangelii divulgationem, quae modo in novo orbe per Hispanos fit homines.

Nam inquit: TRANSMIGRATIO HIERUSALEM QUAE EST IN BOSPHORO, id est, fideles, qui Hispanias incolunt, oriundi, tum a gentibus, tum praecipue ab iis Judaeis, qui Hierosolymis eversis in Hispaniam demigrarunt: POSSIDEBUNT CIVITATES AUSTRI, id est, novum orbem, qui Hispaniae Australis est, certe sub Australi plaga constitutus, possidebunt. Possidebunt autem quia eum et Evangelii doctrina Idolorum everso cultu, fidei Christi subjicient, et armis suo adjacent imperio. Sequitur:

14.—Et ascendent salvatores in montem Sion judicare montem Esau.

Tertia divulgatio quam diximus, eadem est et ultima divulgatio. Nam, ut liquet, e supra posita Christi parabola, totus cursus Evangelicae doctrinae tantum tribus vocationibus constat. Itaque ea divulgatione, quae tertia est, finita, etiam finietur mundus, sicut et a Christo praedictum est fore apud Matthaeum iis verbis (1): «Et praedicabitur

(1) Matt. xxiv.

hoc Evangelium in universo mundo... et tunc veniet consummatio». Consummatio porro mundi conjuncta est cum supremo illo atque magno die, quando Deus publice de singulorum vita atque factis sententiam feret. Consentanea ergo postquam totum Evangelii cursum praedixit, id continuo addidit, quod Evangelio per omnes orbis partes divulgato est eventurum, id est, addidit praedictionem ultimi atque supremi judicii. ET ASCENDENT, inquit, SALVATORES IN MONTEM SION. Nam haec verba supremi judicii significare diem, Chaldaea declarat paraphrasis, cuius pleraque ad nostrae fidei doctrinae confirmationem sunt scripta divinitus.

Ea igitur sic: ET ASCENDENT SALVATORES IN MONTEM SION AD JUDICANDAM ARCEM MAGNAM ESAU, ET REVELABITUR REGNUM DOMINI IN INSTANTI OMNIBUS TERRAE INCOLIS. In instanti, inquit, sic enim Christus pollicitus est se venturum ad supremum judicium exercendum, qua dicit (1). «Sicut fulgur exit ab Oriente, et paret usque in Occidentem, ita erit et adventus Fili hominis». Et Paulus dicit id futurum in momento et in ictu oculi (2). ASCENDENT, inquit, SALVATORES IN MONTEM SION, id est, quaqua versum per totum orbem quam late orbis patet, tam late divulgato Evangelio, Salvatores, id est, Apostoli, reliquie sancti ascendent in montem Sion judicare montem Esau, id est, in loco conspicuo et illustri judicia exercebunt. Quod et Christus disertis verbis apud Matthaeum promisit fore, dicens (3): «Vos qui sequuti estis me, in regeneratione cum sederit filius hominis in sede majestatis suae, sedebitis et vos super sedes duodecim, judicantes duodecim tribus Israel». Vocat autem illos salvatores aptissime. Nam quod pro Latino Salvatore in Hebreao ponitur verbum, ab eo ducitur verbo, a quo et nomen Jesus deductum est. Vocantur autem Jesus sancti ipsi, tum quia officium et personam Christi tunc sus-

(1) Mat. xxiv. (2) Thes. iii. (3) Matth. xix.

tinebunt, tum quia ipsum et animi justitia semper retulerunt et gloria; quod justitiae praemium est relaturi sunt illa die. Itaque futuri sunt similes Christo ut ex omnibus una Christi veluti species atque imago resultet. Dicuntur autem ascensuri. Primum, quia resumptis corporibus in novam et gloriosam vitam resurgent; deinde quia non ut antea contemptui habebuntur, aut infimum inter homines habebunt locum, sed principem et eminentissimum inter omnes; postremo quia impiis in terra jacentibus, ipsi in altum sublati, loco sublimi, atque splendido jus dicent hominibus. Quo finito iudicio sequetur id quod sequitur, quodque in hoc vaticinio ultimum est. **ET ERIT DOMINO REGNUM.** Nam impiis damnatis, et sempiterno carceri addictis, reliqui omnes in quibus Deus dominatus est temporibus semperiternis sancti erunt, id est, erunt Deo subiecti, cum sua sponte, tum perfecte atque plene. Quare regnabit plene Deus in omnibus, nemine, qui ipsi repugnet aut ejus possit detractare regnum, relicto, sicuti et Paulus in priori ad Corinthios scribit, qua dicit (1). «Oportet illum regnare, donec ponat omnes inimicos sub pedibus ejus. Novissima autem inimica destruetur mors»... Et paulo infra: «Cum autem subiecta fuerint illi omnia, tunc et ipse Filius subiectus erit ei, qui subiecit sibi omnia, ut sit Deus omnia in omnibus»... cui sit laus atque gloria per sempiterna tempora, Amen.

(1) 1 Cor. xv.

IN EPISTOLAM PAULI AD GALATAS